

N:o 20.

Af herr **J. Johnsson** i Bollnäs, om ändringar i stadgan angående skjutsväsendet.

Bestämmelsen i 3 § Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878, att Konungens befallningshafvande må äga att, därest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt, med eller utan gästgifverihållning, finnes vara för samfärdseln därstädes oundgängligen behöflig, för sådant fall, efter föregången undersökning vid häradsrätten i orten, ej mindre bland de inom samfälligheten enligt hittills gällande författningar skjutsskyldiga hemman till skjutsanstalt med därtill hörande skjutslag bestämma vissa lämpligen belägna hemman än äfven fastställa den ersättning, som utöfver tillgängliga, för skjutsväsendet inom orten anvisade anslag i räntor eller penningar skäligen bör af öfrige skjutsskyldige inom samfälligheten erläggas till dem, som sålunda komma att skjutsanstalt öfvertaga och skjutsning därvid bestrida, torde, i anledning af de förändrade förhållanden, som sedermera inträdt, böra ändras och nya grunder för gästgifverihållningens utgörande bestämmas.

Den ersättning, som utgått för gästgifverihållning, består i allmänhet däruti, dels att det hemman, som därtill anslagits, befriats ifrån utgörande af vissa onera, såsom rotering, ränta och kronotionde, hvilka äro af grundskattenatur, dels att staten anslagit räntor från andra kronoskattehemman till gästgifveriets uppehållande.

Då genom lag af den 2 december 1892 de på viss jord hvilande grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär från och med innevarande år eftergifvas, så är det i hög grad obilligt, att vissa hemman

skola fortfarande utgöra dessa skatter endast på grund af den omständigheten, att samma skatt icke ingår till staten, utan blifvit af denna anslagen till annat allmänt ändamål, nämligen till gästgifveris uppehållande, hvilka under förgångna tider mera än för närvarande varit i behof af särskildt understöd.

Att entreprenad för skjutshållning bör vara förenad med gästgifveri, där sådant anses böra inrättas, medför afsevärda fördelar, och erfarenheten visar, att entreprenadbidragen kunnat nedbringas, där skjutshållning och gästgifveri varit förenade, och att bidragen varit högre, där skjutsningen upplåtits utan rätt för entreprenören att öfvertaga gästgifveriet. I hvarje fall måste det vara en fördel för staten, att det bidrag, som kan prövas böra utgå, vare sig för skjutshållning och gästgifveri förenade eller särskildt för gästgifverihållningen, utgår efter samma grunder, och staten torde icke böra betungas med bidrag för gästgifveriernas uppehållande efter andra grunder än dem, som gälla för bidrag till entreprenadskjutsens uppehållande.

För det fall, att entreprenad vid en eller annan skjutsstation icke kan åvägabringas, äger Konungens befallningshafvande att, efter föregående undersökning vid häradsrätten, för kortare tid och intill dess entreprenad kan komma till stånd, ålägga viss, lämpligt belägen fastighet att gästgifveri eller skjutsstation uppehålla emot skälig ersättning, så länge skjutsningen vid samma station uppehålls genom hållskjuts. Att fortskaffa de resande genom hållskjuts är emellertid föga tidsenligt och vållar de skjutsskyldige stort obehag och förlust, hvadan det bör åligga Konungens befallningshafvande att söka, så vidt ske kan, åstadkomma entreprenad, hvilket, enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, utan svårighet lär kunna ske.

Kostnaderna för gästgifveri eller skjutsstations uppehållande, intill dess entreprenad varder inrättad, bestridas af anslaget till skjutsentreprenadernas uppehållande.

Föreskriften i 14 §, att då vid granskning af de inkomna anbuden det eller de lägsta, som för särskild skjutsanstalt afgifvits, med afseende å den bjudandes personlighet eller å den afämnade borgensförbindelsens beskaffenhet eller å den för skjutsningens besörjande erbjudna säkerhet eller eljest finnas vara af beskaffenhet att icke kunna godkännas, skall Konungens befallningshafvande skyndsamt ombesörja, att ny auktion förrättas. Beträffande de anbud, emot hvilka i omförmälda afseende eller i fråga om antagligheten af därvid fästadt förbehåll om öfvertagande jämväl af gästgifverihållning anmärkning ej förekommit, bör, i händelse anbud afgifvits utan anspråk på bidrag, det anbud, som

innefattar erbjudande att besörja skjutsningen för lägsta legan antagas. Hvad åter angår de anbud, vid hvilka fästats förbehåll om entreprenadbidrag, skola auktionsprotokollen, med undantag af protokoll öfver förrättad auktion å skjutsningen i stad, som icke hör till landsting, af Konungens befallningshafvande till länets samma år sammanträdande landsting öfverlämnas jämte förteckning å de fordrade bidragen; och ankommer det på landstinget, enligt 15 §, huruvida de betingade entreprenadbidragen må beviljas; åliggande landstinget, där något entreprenadbidrag finnes vara för högt, men landstinget anser lägre bidrag böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

Af detta stadgande framgår, att Konungens befallningshafvande och landstinget äro tillagda en allt för begränsad pröfningsrätt, nämligen den förre att antaga eller förkasta de anbud, som innefattar erbjudande att besörja skjutsningen för lägsta legan, och det senare att antaga de betingade lägsta bidragen eller, om lägre bidrag anses böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

Att täflan vid entreprenadauktioner å skjutsningen i allmänhet är fördelaktig, enär bidragen därigenom kunna nedbringas, är ju påtagligt. Men vid pröfningen af de gjorda anbuden böra alla synpunkter få göra sig gällande, således icke allenast anbudsgifvarens förmåga att fullgöra den åtagna skjutsningsskyldigheten, utan jämväl, särskildt då gästgifverihållningen bör vara med skjutsningen förenad, huruvida anledning är att befara, att de med gästgifveriet förenade rättigheter i ett eller annat afseende kunna komma att missbrukas. Jag tillåter mig härvid endast erinra om de å landsbygden med mer eller mindre fog öfverklagade missbruk af den rätt till utskänkning af maldrycker, som tillkommer innehafvare af gästgifveri; och då det är obestriddigt, att missbruk af denna rätt kan för orten medföra afsevärda olägenheter, lär afseende jämväl härå böra fästas, så att, då flera anbud om bidrag afgifvits, som icke i afsevärd grad skilja sig med afseende på det fordrade bidragets storlek, det anbud må kunna antagas, som afgifvits af den person, som anses hafva förutsättningar att kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sitt åtagande.

Pröfningen af de gjorda anbuden å skjutsningen och gästgifverihållningen, hvilka af helt naturliga skäl böra vara förenade, lär mycket hellre kunna öfverlämnas till landstinget och Konungens befallningshafvande, som landstinget får betala hälften af bidraget, såvidt detta bidrag icke öfverstiger hälften af bevillningen, hvilket icke torde ifrågakomma, och om ett anbud, som i någon mån skulle öfverskrida det lägst afgifna, varder af landstinget och Konungens befallnings-

hafvande eller af stadsfullmäktige i stad, som ej i landsting deltagar, antaget, torde fullt giltiga skäl därtill säkerligen hafva förelegat.

Konungens befallningshafvande bör utöfva verksam kontroll däröfver, att gästgifvare icke utskänka maltdrycker till andra än resande och vägfarande. I detta hänseende torde hittills gällande bestämmelser angående kontroll å antalet vid anstalt utgående hästar vinna tillämpning och därjämte böra stadgas, att resande eller vägfarande, som vid anstalt begär förplägning, må vara skyldig att i därför afsedd bok, som genom Konungens befallningshafvandes försorg vid hvarje års början skjutsanstalterna tillbandahålles, anteckna sitt namn, yrke och hemvist. Nekar resande eller vägfarande att, efter tillsägelse af anstaltens föreståndare eller dennes husfolk, efterkomma denna tillsägelse, då bör samma resande eller vägfarande vara oberättigad att erhålla förplägning. Utskänker föreståndaren maltdrycker till resande eller vägfarande, som icke antecknat sitt namn i omförmälda bok, bör detta anses som olaga utskänkning af samma drycker.

På grund af det anförda får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del beslutar, att §§ 1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 30, 50 och 60 af Kungl. Maj:ts stadga angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 skall hafva följande förändrade lydelse:

1 §. All skjuts för resandes befordran och gästgifverihållning bör, så vidt ske kan, på entreprenad upplätas i enlighet med hvad därom i denna stadga förordnas.

Maximibeloppet — — — landsting och länsstyrelse.

3 §. I hvarje stad — — — eller skjutsstation.

För landet — — — att därom förordna.

Ej må skjutsanstalt eller gästgifveri på landet annorledes än efter godvilligt åtagande eller genom entreprenad inrättas; dock äge Konungens befallningshafvande att, därest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt med eller utan gästgifverihållning finnes vara för samfärdseln därstädes oundgängligen behöflig, för sådant fall, efter föregången undersökning vid häradsrätten i orten, ej mindre bestämma storleken af skjutslaget, hvilket, där så ske kan, bör bestå af en kommun,

som bör besörja de resandes befordran genom hållskjuts, än ock bestämma viss, lämpligt belägen fastighet att skjutsanstalt eller gästgifveri emot skälig ersättning uppehålla, intill dess entreprenad kan för skjutsningen och gästgifveriets uppehållande anordnas.

5 §. Gästgivare och föreståndare för skjutsstation antagas och förordnas i stad af magistraten samt å landet af Konungens befallningshafvande med iakttagande af de i 14 § stadgade bestämmelser.

8 §. Gästgivare vare berättigad att, med iakttagande af de bestämmelser, som i 50 § omförmålas, vid eller utom måltider till vägfärande försälja malt-drycker till förtäring på stället; dock med rättighet för Konungens befallningshafvande att, då oordning därvid förekommer, sådan försäljning förbjuda.

År rättighet — — — — — finnas stadgade.

9 §. För åstadkommande af skjutsentreprenader och därmed förenade gästgifveri eller skjutsstation skola Konungens befallningshafvande, i den mån gällande entreprenadkontrakt utgå, vidtaga erforderliga åtgärder samt i sådant afseende för hvarje skjutsanstalt bestämma det antal hästar och åkdon samt, där så nödigt finnes, ridsadlar, eller, där båtskjuts äger rum, det antal farkoster, som vid anstalten skall under hvarje dygn för resande vara att tillgå; börande härvid — — — lämpas.

Beträffande tiden — — — — — det andra.

Åkdon — — — — — stadga.

11 §. Till entreprenör å skjuts- och gästgifverihållning må icke antagas — — — — — kunna förändras af skjutsningen och gästgifverihållningens uppehållande genom annan.

12 §. Sedan med tillämpning af ofvan gifna bestämmelser Konungens befallningshafvande meddelat beslut angående entreprenadvillkoren, böra auktioner, efter därom minst en månad förut i länskungörelserna intagna tillkännagifvanden, anställas för skjutsningens upplåtande på entreprenad, såväl i städerna som å landet. Dessa tillkännagifvanden böra jämväl innehålla underrättelse därom, att entreprenör är skyldig

att tillhandahålla för gästgifveri eller skjutsstation tjänlig, med erforderliga möbler och sängkläder försedd lägenhet; skolande entreprenör vara pliktig underkasta sig den förändring i skjutsningsskyldigheten, som genom flyttning eller indragning af angränsande skjutsanstalt eller tillkomst af ny sådan göres nödvändig.

Auktionerna — — — — — å entreprenad utbjudas.

14 §. Skulle vid granskning befinnas, att de inkomna anbudena, som för särskild skjutsanstalt afgifvits, med afseende å den bjudandes personlighet eller å den aflämnade borgensförbindelsens eller å den för gästgifveri eller skjutsstation erbjudna lägenhets beskaffenhet ej kunna godkännas, skall Konungens befallningshafvande skyndsamt ombesörja, att ny auktion förrättas.

Beträffande de anbud, emot hvilka i oförmälda afseenden anmärkning icke förekommit, bör, i händelse anbud afgifvits utan anspråk på entreprenadbidrag, det anbud, som innefattar största säkerhet, att de med befattningen förenade åligganden varda behörigen fullgjorda, af Konungens befallningshafvande antagas. Hvad åter angår de anbud, vid hvilka fästats förbehåll om entreprenadbidrag, skola auktionsprotokollen, med undantag af protokoll öfver förrättad auktion å skjutsningen i stad, som icke tillhör landsting, af Konungens befallningshafvande till länets samma år sammanträdande landsting öfverlämnas jämte förteckning å de fordrade bidragen.

15 §. Landstinget, på hvars pröfning det ankommer, huruvida de betingade entreprenadbidragen må beviljas, äge att därvid fästa särskildt afseende å den bjudandes personlighet; åliggande det landstinget, där något entreprenadbidrag finnes vara för högt, men landstinget anser lägre bidrag böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

De af landstinget härutinnan fattade beslut — — — — — länskungörelserna införas.

18 §. Skulle vid de hållna entreprenadauktionerna icke något anbud å skjutsningens öfvertagande varda afgifvet eller har anbud icke kunnat af Konungens befallningshafvande godkännas, skall för sådant fall, likasom i den händelse att entreprenadanbud med förbehåll om bidrag blifvit af vederbörande förkastadt samt entreprenad icke heller mot för ändamålet anvisadt lägre bidrag kunnat åvägbringas, skjutsningen, hvad angår stad, af staden själf ombesörjas; och skola i utgörande af denna skyldighet, såvidt stad angår, alla stadskommunens medlemmar taga del efter enahanda grund, som för utgörande af de kommunen samfällt åliggande skyldigheter i allmänhet finnes stadgad.

Hvad åter angår skjutsanstalt å landet, skall i ofvannämnda fall den kommun, inom hvilken skjutsanstalten är belägen, ensam, eller, där Konungens befallningshafvande pröfvar sådant skäligt, gemensamt med angränsande kommuner skjutsningen uppehålla, intill dess densamma kan, enligt denna stadgas bestämmelser, varda af entreprenör öfvertagen.

19 §. Då skjutsningen utgöres genom hållskjuts, vare gästgifvare eller skjutsstationsföreståndare skyldig att för de skjutsare och hästar, hvilka för utgörande af betingad skjuts vid anstalten inställas, tillhandahålla nödig bostad och stallrum i afvaktan å den resandes ankomst eller resans anträdande.

22 §. De bidrag, hvilka jämlikt landstings och Konungens befallningshafvandes godkända beslut böra skjutsentreprenörerna tillgodokomma, likasom den ersättning, som Konungens befallningshafvande enligt 3 § tillerkänt viss fastighetsägare för uppehållande af gästgifveri eller skjutsstation, skola efter sådan grund utgöras, att bidrag intill ett belopp, som motsvarar hälften — — — — — tagas i beräkning.

Entreprenadbidrag och den särskilda ersättning, som kan i visst fall utgå till gästgifveri eller skjutsstation, som efter den sålunda stadgade fördelningsgrunden

böra inom län eller landstingsområde erläggas, skola utgöras medelst en särskild afgift, hvilken skall utgå i förhållande till den allmänna bevillning enligt andra artikeln bevillningsstadgan för fast egendom, eller för inkomst af kapital eller arbete, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges, dock att i de fall, hvilka i 3 och 18 §§ afses, ej mindre stad för den bevillning, som därifrån utgår, än äfven vederbörande kommun eller skjutslag för den bevillning, som därifrån utgår, skall äga att för den tid, staden eller kommunen, i följd hvad därom i nämnda paragrafer är stadgadt, måste ensamt för sig utgöra skjutsning, tillgodonjuta befrielse från deltagande i de bidrag till skjutsentreprenader och ersättning för uppehållande af gästgifveri eller skjutsstation, som för samma tid böra utgå från de län eller särskilda landstingsområden, till hvilket staden eller kommunen hör.

23 §. Sedan utränt blifvit med hvilket belopp staten samt län eller landstingsområde böra i de bestämda bidragens gäldande deltaga — — — — som är för kronans uppbörd stadgadt.

Vidkommande åter den andel i oförmälda bidrag, som jämlikt ofvan stadgade grund bör af staten gäldas, — — — — i statsbidrag tillkommer.

De från län eller landstingsområde utgående bidrag för skjutsanstalternas uppehållande låter Konungens befallningshafvande efter hvarje halft års utgång utbetala af de härtill influtna medel, börande — — — — landstinget aflämna.

28 §. På särskild pröfning af Konungens befallningshafvande ankommer, huruvida rättighet till utskänkning af maltdrycker till vägfarande må innehafvare af skjutsstation medgifvas.

30 §. Skulle ägare till fastighet, som enligt 3 § blifvit ålagd att hålla gästgifveri, skjutsstation eller utgöra hållskjutsskyldighet, själf icke vilja eller kunna fullgöra den fastigheten ålagda skyldigheten, äge han att med annan person öfverenskomma om skyldighetens fullgörande; dock skall — — — — öfverenskommelsen omfatta.

50 §. För handhafvande af kontroll därå, att vid gästgifverihållningen och skjutsningens besörjande ordentligen tillgår, skall vid skjutsanstalt finnas dels dagbok för skjutsningen, som för hvarje månads början tillställas gästgifvaren eller stationsföreståndaren, i stad genom magistratens och på landet genom vederbörande kronolänsmans försorg, dels en bok för anteckning af resande och vägfarande, som likaledes genom vederbörande magistrats och kronolänsmans försorg årligen till anstalten aflämnas.

Dagboken för skjutsningen, som bör bestå af erforderligt antal blad, uppdelade i särskilda kolumner för anteckningar, som bära däruti införas, skall å första sidan innehålla uppgift å de särskilda skjutsanstalter, till hvilka skjuts från anstalten utgöres, väglängden till berörda ställen samt den lega, som bör erläggas för resa till hvartera af dessa ställen, det antal hästar och farkoster, som vid skjutsanstalten skall för de resande tillhandahållas, äfvensom, där skjutsningen af entreprenör besörjes, å de tider, inom hvilka skjuts efter tillsägelse skall inställas. Riktigheten af sålunda meddelade uppgifter skall genom vederbörande polismyndighets underskrift bestyrkas.

I boken för resande skall hvarje resande och vägfarande, som ankommer till gästgifveri eller skjutsstation, som enligt 28 § erhållit tillstånd att tillhandahålla vägfarande maltdrycker, samt begär förplägning, anteckna sitt namn, yrke och hemvist. Nekar denne att, oaktadt därom tillsagd, fullgöra denna skyldighet, då vare samma resande eller vägfarande oberättigad att erhålla förplägning.

Utskänker föreståndare för gästgifveri malt-drycker till resande eller vägfarande, som icke antecknat sitt namn i oförmälda bok, då vare detta ansedt som olaga utskänkning af sådana drycker.

60 §. Denna stadga, af hvilket ett exemplar alltid bör finnas i gästrummet anslaget — — — härmed upphäfd.

Skulle vid någon skjutsanstalt i stad, som till landsting hör, eller å landet, — — — — — under samma tid utgå.

De bidrag i räntor eller naturaförmåner, som utgå från hemman eller lägenheter för gästgifveri eller skjutsstations uppehållande, skola från och med 1905 upphöra. Är gästgifveri eller skjutsstation berättigad till särskild ersättning, då skall denna ersättning, intill dess entreprenad kan varda anordnad, utgöras enligt de i 22 § af denna stadga föreskrifna grunder.

Stockholm den 25 januari 1904.

J. Johnsson.